

NOUTĂȚI PRIVIND IMPLEMENTAREA POLITICILOR DE MEDIU ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

*(traducere adaptată
a comunicatului Biroului European de Mediu – European
Environmental Bureau (EEB), Bruxelles.*

Misiunea principală a Biroului European de Mediu (EEB) este de a promova o politică activă de protecție a mediului la nivel european. Asociația GEC Bucovina (structura gazdă a centrului "Europe Direct" Bucovina Suceava) este membră a EEB, din anul 2003. Toate organizațiile care s-au afiliat EEB au în comun următoarele: au adoptat cu toată convingerea politicile Uniunii Europene de protecție și conservare naturală a mediului înconjurător; împărtășesc convingerea că politicile regionale legate de mediu și comportamentul social nu merg în direcția normală pentru o dezvoltare sănătoasă a societății; cred în importanța acțiunii coordonate a membrilor și potențialilor colaboratori în sensul dezvoltării durabile, alături de susținerea europeană a protejării mediului.

Acțiunile care implică susținerea EEB nu sunt doar chestiuni de politică legate de mediul natural, ci implică viața socială, economică și culturală a regiunilor în care membrii săi sunt activi. De asemenea, EEB recunoaște influența majoră a instituțiilor europene, în interiorul granițelor sale, cât și la nivel global, care să asigure un mediu natural bine păstrat. EEB cuprinde în rândurile sale organizații membre care au orientare, abordare, priorități, precum și modalități diferite de a se face ascultate..

Ca rezultat imediat, EEB a devenit un instrument efectiv în implementarea politicilor de mediu la nivelul Uniunii Europene, în majoritatea sectoarelor care trebuiesc aliniate legislației de mediu, pentru a asigura compatibilitate la nivel de strategii și obiective având ca scop comun - protejarea mediului.

În Uniunea Europeană, principalele reglementări pentru mediu, transpuse și în legislația românească, sunt: Convenția de la Aarhus (2001), Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător (DRM, 2004) și Directiva privind crimele de mediu (2003). Convenția de la Aarhus reprezintă un instrument excelent pentru accesul societății civile, a publicului larg, al cetățenilor, la informații, participare și justiție.

În schimb, Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător a rămas doar un document formal, pentru că cele mai multe state membre limitează domeniul de aplicare al acesteia. Datorită locului lăsat pentru interpretare, există doar puține cazuri de aplicare concretă. Această abordare administrativă nu rezolvă situațiile concrete de pagube materiale sau vătămări corporale.

Directiva privind crimele de mediu folosește pentru prima dată în Europa dreptul penal pentru a combate ilegalitățile de mediu, dar are, la fel ca Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător, noțiuni vagi din punct de vedere legislativ. Avocații o văd ca pe un prim pas spre o lege penală de mediu cu

adevărat europeană. Din nou, termenii pot interpreta în mod subiectiv, astfel încât în prezent, punerea în aplicare rămâne aproape de zero.

Deci, deși există inițiative legislative în Uniunea Europeană, este încă mult de făcut în privința concretizării modalităților de aplicare a legislației de mediu. Uniunea Europeană ar putea face mai mult în acest domeniu, există suficient spațiu la Curtea Penală Internațională pentru includerea în domeniul său de competență și a crimelor de mediu.

Dar justiția de mediu înseamnă mai mult decât asigurarea accesului la informații, prevenirea și remedierea daunelor aduse mediului și pedepsirea criminalilor de mediu. Justiția de mediu înseamnă în egală măsură, și împărțirea echitabilă a resurselor pentru toată planeta și împărțirea echitabilă a prejudiciilor produse. Este vorba despre plafonarea accesului la utilizarea resurselor de către cei care folosesc mai mult decât partea lor echitabilă.

Este vorba despre a face conexiuni necesare la nivel mondial, atât referitoare la terenuri și transferul de industrii murdare, cât și la consumul excesiv și deversările de deșeuri, privite la o scară globală .

Biroul European de Mediu (cu sediul la Bruxelles) a luat deseori poziție cu privire la aceste aspecte și își propune să continue această activitate, intensificându-și eforturile pentru promovarea agendei justiției de mediu. După mai mult de trei ani de muncă a aproximativ 100 de cercetători, juriști și activiști din 18 țări de pe 4 continente, proiectul EJOLT este gata să lanseze "Atlasul de Justiție de Mediu": un website interactiv cu o hartă care se conectează la o bază de date foarte mare (de aproximativ 1000 de conflicte ecologice), permițând căutări în funcție de țară, organizație, produs și altele.

Pe 19 martie a.c., Biroul European de Mediu și Biroul de legătură al Programului de Mediu al Națiunilor Unite pentru instituțiile Uniunii Europene vor găzdui la Bruxelles, un eveniment legat de promovarea justiției de mediu, unde se va lansa website-ul interactiv, se vor prezenta unele studii de caz și se vor purta discuții cu privire la recomandări de implementare politică.

Co-președinții Csaba Korosi și Macharia Kamau ai Grupului de lucru au avut 29 de zile pentru 8 întâlniri de dialog cu statele membre și organizațiile societății civile, într-o perioadă intensă și interesantă pentru definirea cadrului pentru viitoarele obiective de dezvoltare durabilă (SDG). Aceste informații sunt abia acum rezumate și lansate într-un document numit Zonă de focalizare. Acest document nu este încă proiectul-pilot al cadrului propus de SDG, ci doar creionează obiectivele. Acest document va fi discutat la următoarea Adunare Generală. Raportul oferă o privire de ansamblu asupra zonelor și obiectivelor unde trebuie să se lucreze în continuare. S-au identificat 19 domenii, care pot fi găsite pe website-ul general al Organizației Națiunilor Unite. Trebuie încă mult de lucrat pentru ca unele subiecte importante, de interes pentru mediu, să fie menționate; în același timp sunt multe aspecte redundante sau lipsite de importanță. Prezentarea generală este destul de completă și oferă suficiente unghiuri de abordare în continuare.

Vestea bună este că se pune mai mult accent pentru a acoperi inegalitățile dintre bogați și săraci, dar, din păcate, prea mulți sunt cei care cred în faptul că o creștere economică globală și industrializarea intensivă sunt

singurul răspuns la aceste probleme. Creșterea economică în țările sărace este absolut necesară, dar o creștere infinită pretutindeni va provoca daune uriașe de mediu și, inevitabil, conflicte sociale grave. Conceptul de "limite planetare" nu este încă suficient luat în serios (se poate accesa documentul de poziție ONG Major Group la adresa:

http://issuu.com/anpedpublications/docs/mg_ngo_position_paper2014-

Anual se fac monitorizări privind coerența politicilor Uniunii Europene, deoarece acestea afectează dezvoltarea durabilă la nivel mondial. Este necesară o revizuire a politicilor agricole comunitare, pentru a consolida suveranitatea alimentară. Este necesară înființarea unui tribunal internațional cu privire la infracțiuni de mediu. Acestea sunt doar trei dintre numeroasele recomandări făcute de echipa EJOLT, pe baza raportului publicat recent privind dreptul internațional și "datoria ecologică".

Concepte ca "datoria climatică ecologică" și "limite planetare" sunt instrumente care ilustrează și operaționalizează obligațiile statelor (până acum ignorate), așa cum sunt definite de universalitatea drepturilor omului - și accentuează importanța drepturilor colectivităților.

"Organizațiile de Justiție de Mediu (OJM) au apărut datorită numeroaselor conflicte cauzate de creșterea metabolismului social și a inegalităților la nivel mondial dintre putere și venituri. Acestea au dus la nedreptăți în accesul la resursele naturale și în sarcinile de poluare. OJM nu s-au născut din citirea cărților, dar au produs propriile cărți (și materiale documentare), ca produse secundare al activismului lor. Mișcările Justiției de Mediu răspund și exprimă conflictele care apar, de la conflictul dintre creșterea economică și mediul ca sursă de mijloace de trai - și ca un site de valori culturale. "

Cei 18 autori, majoritatea colaboratori în EJOLT, încheie astfel un raport revizuit biunivoc pe baza legăturii dintre știință și activism. Lucrarea a fost scrisă de Joan Martinez-Alier, Isabelle Anguelovski, Patrick Bond, Daniela Del Bene, Federico Demaría Julien-Francois Gerber, Lucie Greyl, Willi Haas, Hali Healy, Victoria Marín-Burgos, Godwin Ojo, Marcelo Firpo Porto, Leida Rijnhout, Beatriz Rodríguez-Labajos, Joachim Spangenberg, Leah Temper, Rikard Warlenius și Ivonne Yánez. Lucrarea a fost publicată în Jurnalul de Politici Ecologice, vol. 21: 19-60. Lucrarea completă poate fi accesată gratuit la adresa:

http://jpe.library.arizona.edu/volume_21/Martinez-Alier.pdf

(Prezentare realizată de Beatrice Ștefănescu și Ștefan Gales)